

Ενημερωτικό σημείωμα για τη λειτουργία του Στρατοπέδου Συγκέντρωσης της Μόρια Λέσβου.

Οι εγκαταστάσεις του Hot Spot

Από τον Σεπτέμβριο και μετά, ακολουθώντας τις αποφάσεις που προέκυψαν από τις συνόδους κορυφής της Ε.Ε, υπήρξε σχεδιασμός για την τελική μετατροπή του στρατοπέδου συγκέντρωσης της Μόριας σε ένα από τα λεγόμενα Hot Spot που πρόκειται να αναπτυχθούν στον ελλαδικό χώρο¹. Λόγω των υπάρχοντων δομών από την κατασκευή και λειτουργία των κέντρων καταγραφής στο συγκεκριμένο χώρο, το στρατόπεδο της Μόριας, προωθήθηκε ως το πρώτο κέντρο που θα εγκαινιαζόταν στην Ελλάδα. Ήδη άλλωστε λόγω των μεγάλων μεταναστευτικών ροών της καλοκαιρινής περιόδου που καθιστούσαν τη Λέσβο ως το βασικό σημείο εισόδου στην ευρωπαϊκή επικράτεια, συγκεκριμένες λειτουργίες και δομές που προβλέπονται για τα κέντρα αυτά είχαν ήδη εγκατασταθεί στο χώρο του στρατοπέδου.

Τα εγκαίνια του χώρου ως Hot Spot πραγματοποιήθηκαν με την παρουσία υψηλόβαθμων στελεχών ευρωπαϊκών οργανισμών κλπ στις 16 Οκτωβρίου. Στην πραγματικότητα αυτό που όμως είχε συμβεί εκείνη την ημέρα ήταν η βίαιη απομάκρυνση των περισσότερων μεταναστών από τους χώρους που θα επισκέπτονταν οι αξιωματούχοι και ο παράλληλος καθαρισμός τους. Έτσι όλο το σκηνικό ήταν στημένο όπως έπρεπε για την εμφάνισή του στις τηλεοπτικές συσκευές, και επέστρεψε άμεσα στην πρότερη κατάσταση αθλιότητας που βρισκόταν με την αποχώρησή τους από το νησί. Για τη σημασία και το συμβολισμό των χώρων αυτών για την εφαρμογή των αντιμεταναστευτικών πολιτικών από την Ε.Ε και τα κράτη μέλη της, χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Ιταλού βουλευτή και εισηγητή της Επιτροπής Μετανάστευσης της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, Αντρέα Ριγγόνι «...*Η εντύπωσή μας είναι ότι εδώ είναι το καινούργιο σύνορο της Ευρώπης, μέσα σε αυτό το κέντρο. Έξω από το κέντρο είναι εκτός Ευρώπης. Μέσα στο κέντρο μπαίνεις στην Ευρώπη...*»!

Στο χώρο εντός αλλά και στον περιβάλλοντα κατακλύζοντας τα γειτονικά ελαιοκτήματα, υπολογίζονταν από το Σεπτέμβριο μέχρι και τα μέσα Νοεμβρίου που ήταν και η περίοδος με τις περισσότερες αφίξεις, περί τις 5-10.000 ανθρώπους καθημερινά. Αναλόγως της εθνικότητάς τους και τους ρυθμούς καταγραφής οι περισσότεροι-ες παραμένανε στο χώρο από 3 μέχρι 15 μέρες. Οι πτέρυγες με τα λυόμενα που προορίζονταν αρχικά για το προαναχωρησιακό κέντρο παραμένουν επί των πλείστων ερμητικά κλειστές για τη στέγαση των ανθρώπων που φτάνουν οδηγώντας του

¹ Σύμφωνα με τις έως τώρα πληροφορίες προβλέπεται η κατασκευή 5 νησιωτικών Hot Spots (Λέσβος, Χίος, Σάμος, Κως και Λέρος) που τα οποία θα έχουν έναν περιφερειακό χαρακτήρα σε σχέση με ένα κεντρικό τέρας που προβλέπεται να λειτουργήσει σε περιοχή της Αττικής (εξακολουθεί να παραμένει άγνωστη η τελική τοποθεσία).

περισσότερους σε πρόχειρες λύσεις με σκηνές που αγοράζουν από τους εμπόρους τριγύρω ή σε πρόχειρες κατασκευές με λιάπανα που βρήκαν στα γύρω χωράφια. Εντός του χώρου, έχουν επίσης αναπτυχθεί μερικά 62 μικρά λυόμενα αλλά και μία μεγάλη σκηνή από την Ύπατη Αρμοστεία που χρησιμοποιούνται κυρίως για τη στέγαση οικογενειών και ευάλωτων ομάδων. Οι χώροι υγιεινής είναι σχεδόν ανύπαρκτοι, ειδικότερα αν αναλογιστεί κανείς τον αριθμό ανθρώπων που χρειάζεται να εξυπηρετηθούν με αποτέλεσμα οι μετανάστες-ριες να χρησιμοποιούν τις παλιές τουαλέτες του στρατοπέδου που δεν είναι σε λειτουργία.²

Το τελευταίο διάστημα στο χώρο εσωτερικά του στρατοπέδου λαμβάνουν μέρος συστηματικές χωματοουργικές εργασίες, κάποιες και από μηχανήματα του στρατού, που αναμένεται να είναι για τις επεκτάσεις που προβλέπονται στις εγκαταστάσεις στο άμεσο μέλλον.

Καταγραφές – Ταυτοποιήσεις

Οι καταγραφές στο χώρο μετά από διάφορους πειραματισμούς έχουν χωριστεί σε 2 σημεία. Το ένα σημείο χρησιμοποιείται για την καταγραφή και ταυτοποίηση κυρίως σύρων μεταναστών που αποτελούν και την πλειοψηφία των αφιχθέντων αλλά και παλαιστίνιων και αφρικανών που φτάνουν σε πολύ μικρότερα νούμερα³. Στο δεύτερο σημείο που εμφανίζονται και οι περισσότερες δυσκολίες και εντάσεις οδηγούνται όλες οι υπόλοιπες εθνικότητες. Ωστόσο οι αλληπάλληλες αλλαγές που πραγματοποιούνται στο σύστημα καταγραφής και ταυτοποίησης αποτελούν βασικό λόγο δημιουργίας σύγχυσης και ως αποτέλεσμα αυτού εντάσεων στο χώρο. Ο ρόλος της επίλυσης έχει ανατεθεί στις δυνάμεις των ΜΑΤ που έχουν εγκατασταθεί στο νησί με τα γεγονότα ξυλοδαρμών και χρήσεις χημικών να

αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας του κέντρου.

Στο χώρο έχει επίσης διαμορφωθεί και λειτουργεί πτέρυγα «υποδοχής και φιλοξενίας» ασυνόδευτων ανηλίκων χωρητικότητας 160 ατόμων. Ο χώρος αποτελείται από μία ομάδα λυόμενων οικίσκων στη νότια είσοδο του στρατοπέδου περιφραγμένους με διπλή περίφραξη καλυμμένη με αγκαθωτό συρματόπλεγμα. Η πρόσβαση στο χώρο είναι πολύ αυστηρή σε συγκεκριμένους φορείς και οργανώσεις δημιουργώντας έναν τοίχο αορατότητας ως προς την εσωτερική του λειτουργία. Αναλόγως των αφίξεων και των θέσεων που ανοίγουν σε χώρους φιλοξενίας εκτός νησιού στο χώρο βρίσκονται έγκλειστοι περί τους/τις 50 ανήλικους/ες. Σημαντικό πρόβλημα δημιουργείται από τη μεικτή κράτηση των ανηλίκων που έχει οδηγήσει σε αρκετούς καβγάδες μεταξύ τους.

² Η κατάσταση στην οποία βρίσκονται φαίνεται ξεκάθαρα στις φωτογραφίες που συνοδεύουν το σημείωμα.

³ Οι οικογένειες σύρων οδηγούνται για καταγραφή και διαμονή στον καταυλισμό του Καρά Τεπέ αποσυμφορίζοντας σημαντικά την ανάλογη μονάδα καταγραφής και ταυτοποίησης στη Μόρια

Κατά τη τελευταία παρέμβαση της συνέλευσης Musaferrat στο χώρο του στρατοπέδου, μας έγιναν συγκεκριμένες καταγγελίες ότι τις προηγούμενες μέρες ως αποτέλεσμα ενός τέτοιου καβγά υπήρξε βίαιη εισβολή αστυνομικών με πλήρη εξάρτηση. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η τρομοκράτηση των κρατούμενων ανηλίκων της πτέρυγας αυτής.

ΜΚΟ

Βασικό ρόλο στη λειτουργία του χώρου έχουν οι διάφορες εθελοντικές και επαγγελματικές ΜΚΟ που έχουν εγκατασταθεί. Πέρα από πολλές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο περιβάλλοντα χώρο του στρατοπέδου με κύριο έργο

την παροχή υλικής βοήθειας στους αφιχθέντες μετανάστες-ριες πολλές έχουν αναλάβει διάφορα κομμάτια έργου στη λειτουργία του κέντρου. Το έργο αυτό μπορεί να περιλαμβάνει από την παροχή βοήθειας στην κατασκευή οικίσκων και την καθαριότητα μέχρι και την ιατρο-ψυχοκοινωνική υποστήριξη ευάλωτων ομάδων. Ο σημαντικός ρόλος των οργανώσεων αυτών στην παροχή βοήθειας ιδιαίτερα προς τους-τις μετανάστε-ριες που φτάνουν συνήθως εξαντλημένοι και χρίζουν άμεσης ανάγκης είναι κάτι που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί., όπως και οι προθέσεις πολλών εκ των εργαζόμενων σε αυτές. Ωστόσο είναι ξεκάθαρο ότι η ουσιαστική συνεισφορά των οργανώσεων αυτών βρίσκεται στην ωραιοποίηση μίας κατάστασης υποτίμησης, εξαθλίωσης και εγκλεισμού των ίδιων υποκειμένων των οποίων επικαλούνται ότι βρίσκονται προς βοήθεια. Παράλληλα η στάση απόλυτης σιωπής που έχει κρατήσει η τραγική πλειοψηφία, αν όχι το σύνολο αυτών, στα συνεχιζόμενα περιστατικά βίας αλλά και εξαθλίωσης μέσα και στον περιβάλλοντα χώρο του στρατοπέδου, κάνει ξεκάθαρο ότι ο ρόλος τους στο χώρο, τις συνιστά θεσμικούς συνδιαχειριστές και συλλειτουργούς, έτσι όπως αυτός προβλέπεται σε ευρύτερους σχεδιασμούς ΜΚΟποίησης και ιδιωτικής διαχείρισης της βιομηχανίας φύλαξης και κράτησης παγκοσμίως.⁴

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο σε σχέση με την παρουσία των επαγγελματικών οργανώσεων στο νησί είναι η παροχή θέσεων εργασίας για πολλούς κατοίκους του νησιού και όχι μόνο. Η σημαντική με αυτό τον τρόπο εμπλοκή τους στην οικονομία του νησιού, αλλά και διαμέσου των αρκετά υψηλών εξόδων που έχουν, αποτελεί βασικό σημείο άντλησης της αποδοχής τους από την τοπική κοινωνία. Ωστόσο ζητήματα με υπόνοιες σκανδάλων, έχουν ανοίξει το τελευταίο διάστημα, με κομμάτια της δημοτικής αντιπολίτευσης και του τύπου να απευθύνουν επανειλημμένα ερωτήματα προς το δήμο για τις οικονομικές του συναλλαγές με πλήθος εκ των οργανώσεων αυτών αλλά και για το κεντρικό ρόλο που παίζουν στη διαχείριση των ροών στο νησί αντικαθιστώντας πλήρως τις τοπικές αρχές.

⁴ Η σημασία της εξέτασης του ρόλου των διάφορων οργανώσεων γύρω από τη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος είναι πολύ σημαντική. Ως τέτοια, ο ρόλος τους με την πολυπλοκότητα που αυτός παρουσιάζει δεν γίνεται να περιγραφεί εντός του ενημερωτικού σημειώματος και θα επανέλθουμε συγκεκριμένα επί αυτού.

Επιχειρήσεις

Η βιομηχανία εκμετάλλευσης παραμένει ακμαία και στο χώρο του κέντρου κράτησης της Μόριας. Πέρα εκ των συμβαλλόμενων εργολάβων που συνεχίζουν να αποκομίζουν τεράστια κέρδη από τη λειτουργία του κέντρου, αλλά και να ελπίζουν σε ακόμα περισσότερα με την προβλεπόμενη επέκτασή του, οι «μικροέμποροι» εξακολουθούν να συσσωρεύονται στους γύρω δρόμους προβλέποντας σε ένα κομμάτι

από την πίτα κέρδους της βιομηχανίας αυτής. Για μεγάλο διάστημα μάλιστα η διοίκηση του κέντρου τους επέτρεπε τη λειτουργία τους εντός του χώρου του στρατοπέδου, κάτι που έχει αλλάξει μόνο κατά τις 2 τελευταίες εβδομάδες. Πιο χαρακτηριστικά κατά την τελευταία επίσκεψή στον χώρο βρήκαμε 8 καντίνες φαγητού, ένα αγροτικό με φρούτα, ένα βανάκι με σκηνές camping και sleeping bags αλλά και 2 stand της Vodafone που διεκδικώντας εδώ και καιρό το βραβείο προσαρμοστικότητας στις ανάγκες της αγοράς, «προσφέρει» sim cards με προγράμματα με χρόνο ομιλίας προς τις χώρες της μέσης ανατολής. Κάποιοι πωλητές ανταγωνιστικών εταιριών τηλεπικοινωνίας που βρίσκονταν στο χώρο φάνταζαν οι μεγάλο χαμένοι της μάχης αυτής. Βασικοί επωφελημένοι από την κατάσταση αυτή εμφανίζονται επίσης και οι ταξιτζήδες που έχουν μεταφέρει τις πιάτσες τους έξω από τη μόρια και τον καταυλισμό του καρά τεπέ, με τη χρέωση να γίνεται κατά κύριο λόγο με το κεφάλι.

Προβλεπόμενες αλλαγές

Ο περιορισμός των αφίξεων των τελευταίων ημερών έχει οδηγήσει σε αποσυμφόρηση του κέντρου της μόριας δίνοντας και τη δυνατότητα σε πολλούς-ες μετανάστες-ριες να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες καταγραφής και ταυτοποίησής τους σε συντομότερα διαστήματα. Η ολοκλήρωση και των εργασιών που λαμβάνουν μέρος που θα αυξήσουν τη χωρητικότητά του κέντρου, σε συνδυασμό με τις πιέσεις που υπάρχουν για την ύπαρξη του καταυλισμού στα γύρω χωράφια από τους κατοίκους του γειτονικού χωριού, αναμένεται να οδηγήσουν στην στέγαση των μεταναστών-ριων εντός του στρατοπέδου. Με την ολοκλήρωση αυτής της μεταφοράς θα υπάρξει και το ολοκληρωτικό σφράγισμα του κέντρου με την πρόσβαση στο εσωτερικό να επιτρέπεται μόνο σε καταγεγραμμένους φορείς και οργανώσεις.⁵ Ερωτηματικό συνεχίζει να παραμένει η εφαρμογή του σχεδιασμού που προβλέπει την κράτηση των μεταναστών που δεν θα τους προβλέπετε η χορήγηση ασύλου μέχρι την απέλαση τους.

Musaferat
Νοέμβριος 2015

⁵ Μέχρι τώρα η ανάγκη των μεταναστών-ριων να μπεινοβγαίνουν στο κέντρο καταγραφής για την ολοκλήρωση των διαδικασιών έχει οδηγήσει σε μία τεχνητή ανοιχτότητα. Κομμάτια της περιφραξής είναι κατεστραμμένα και αποτελούν ουσιαστικά παράλληλες πύλες εισόδου στο κέντρο. Την τελευταία εβδομάδα προσπαθείται η σταδιακή εφαρμογή της ελεγχόμενης εισόδου σε όλους πλυν των μεταναστών-ριων.